

Drage pergamovke in pergamovci, delavke in delavci!

Letošnji prvi maj je poseben. Zaradi ukrepov zoper širjenje koronavirusa praznika dela letos ne moremo obeležiti tradicionalno, z druženjem, prižigom kresa, prvomajskimi budnicami in proslavami. A prav je in spodobi se, da naš, delavski praznik kljub temu primerno obeležimo in si vzamemo čas za praznovanje in ob tem za razmislek o položaju delavstva v tem trenutku v času in o prihodnosti za delavke in delavce.

Epidemija, ki je praktično ohromila Slovenijo in ves svet, je dodobra spremenila naša življenja in spremembe nas bodo zagotovo spremljale še dolgo. Ukrepi, ki so začasno deloma ali v celoti ugasnili nekatere dejavnosti in omejili gibanje so se nemudoma odslikali na položaju delavcev. Zaradi zmanjšane obsega dela ali prepovedi nekaterih dejavnosti je bilo na čakanje poslanih skoraj 300.000 delavk in delavcev. Z napotitvijo na čakanje so se njihovi prejemki nemudoma znižali za 20%. Zaradi zaprtih šol in vrtcev ter začasne ukinitve javnega prevoza je moralo doma ostati mnogo staršev. Tudi njihovi prejemki so se znižali. Prekerni delavci in številni samozaposleni so ostali brez dela in s tem brez prihodkov. Z začetkom epidemije so sovpadala tudi že prva odpuščanja, trend naraščanja števila brezposelnih pa se nadaljuje in je zaskrbljujoč.

Na drugi strani so številni delavci nadaljevali in še vedno nadaljujejo z delom, vsakodnevno izpostavljeni tveganju okužbe pri stikih s sodelavci, strankami in drugimi, s katerimi prihajajo v stik. Številni od teh delavcev so s svojim delom pripomogli k temu, da življenje ni popolnoma zastalo, da so delovale nujne dejavnosti, da smo bili preskrbljeni z nujnimi artikli in storitvami. Najbolj izpostavljeni so nekateri deli javnega sektorja, zdravstvo, sociala, varnost in zaščita, kjer so zaposleni v prvih bojnih linijah proti koronavirusu. Hvala vsem, ki v teh tednih in mesecih delate za nas in niste sami, tudi mi delamo za vas!

Aktualna epidemija je razkrila številne sistemske pomanjkljivosti, na katere smo sindikati sicer pogosto opozarjali, a so bila naša opozorila zgolj klic vpijočega v puščavi.

Opozorila o kadrovski in materialni podhranjenosti v zdravstvu, socialni in drugih javnih storitvah.

Opozorila o varnosti in zdravju pri delu, ki je pre pogosto povsem zanemarjeno in ni naključje, da bila prva težava, s katero so bili soočeni delavci in delavke, pomanjkanje zaščitne opreme za varno delo.

Opozorila o arbitrarnosti pri nagrajevanju, ki se je v svoji najbolj absurdni obliki pokazalo v trenutku, ko bi bilo potrebno nagraditi delavke in delavce, ki v času epidemije opravljajo delo, ker zaradi potreb dela niso mogli ostati doma kot številni drugi, ki so lahko opravljali delo od doma. Ker niso mogli slediti priporočilu #ostanidoma.

Opozorila o pomenu in nujnosti krepitve javnih sistemov in javnih storitev, na katerih temelji delovanje družbe v tem obdobju, kjer ni in ne more biti v ospredju profitabilnost. Tudi izkušnje drugih držav kažejo na to, da se je v takšnih razmerah mogoče zanesti le na javne sisteme in jih je zato tudi potrebno varovati in vzdrževati.

Opozorila o zanemarjanju socialnega dogovarjanja, ki bi bil nujen v teh časih in ob sprejemanju ključnih odločitev in ukrepov za sedanost, ki bodo močno zaznamovali tudi prihodnost. Na škodo družbe je bil povsem opuščen ta pomemben element demokratičnosti, uravnoteženja interesov ter prepleta prakse in stroke.

Zgodovina nas uči, da je bil prav socialni dialog v preteklosti v Sloveniji v najpomembnejših in najtežjih trenutkih po osamosvojitvi odločilen za napredek, razvoj in ohranitev socialne države. Ob vseh kritikah sindikalnega gibanja, ki so pogosto neutemeljene in temelječe na predsodkih in ideologiji, je dejstvo, da bi bil brez sindikalnega udejstvovanja položaj delavstva zagotovo mnogo slabši, naša družba pa revnejša in močno razslojena.

V najtežjih trenutkih je vedno potrebno stopiti skupaj. Tudi danes je za zaščito delavk in delavcev potrebno stopiti skupaj, saj je čas epidemije ne glede na vse čas solidarnosti.

Solidarnosti med zdravimi, ogroženimi in bolnimi, saj je s spoštovanjem ukrepov za preprečevanje širjenja virusa in strpnostjo mogoče zaščititi tiste med nami, ki spadajo med ranljive skupine.

Solidarnosti med javnim in zasebnim sektorjem, ki se v času epidemije soočata vsak s svojimi težavami, ki pa so z vidika delavcev marsikje zelo podobne.

Solidarnosti med premožnejšimi in revnejšimi v družbi, ki jim je potrebno zagotoviti sredstva za dostojno preživetje tega obdobja.

Solidarnosti med narodi in državami, ki bo močno zaznamovala tudi prihodnost Evropske unije. Spoznali smo, kako pomembna je naša integracija v evropski prostor in kaj pomeni zaprtje meja in izguba evropskih trgov, tako z vidika mehanizmov evropske pomoči, kot tudi z vidika samooskrbe in pomena domačega trga. Zaprtje meja so posebej hudo izkusili tudi prekomejni delavci. In spoznali smo, kako pomembna je socialna država.

A najpomembnejša preizkušnja solidarnosti ter kakovosti in robustnosti socialne države prihaja z izstopnim scenarijem iz krize, ki jo je povzročila epidemija. Marsičesa v zvezi s tem smo se naučili v finančni krizi. Tokrat bomo zahtevali solidarnost kapitala, delodajalcev z delavci, z družbo, v kateri delujejo in od katere tudi prejemajo. Z ukrepi za omilitev posledic epidemije delodajalci dobivajo veliko in prav je, da po koncu epidemije prevzamejo temu primerno breme javnofinančne konsolidacije. Tokrat se le-ta ne sme vršiti na plečih delavk in delavcev, na socialnih transferjih, na pravicah iz socialnih zavarovanj ter na plačah zaposlenih v javnem in zasebnem sektorju. Izkušnje iz finančne krize nas učijo, da je to napačna pot, ki siromaši ljudstvo in duši gospodarsko rast.

Tako kot bi morala biti zgodovina dobra učiteljica, nas tudi kriza lahko pusti bogatejše za kakšno izkušnjo. Na lastni koži izkušamo prednosti in slabosti dela in poučevanja na daljavo. Kako hitro ali počasi se lahko prilagodimo delu od doma. Kako pomembna so nova znanja, digitalna pismenost in prilagoditev organizacije dela. Kako digitalizacija zabriše mejo med delovnim časom in prostim časom, kako pomembna je pri tem zasebnost in varovalke za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. Kako pomembni so osebni odnosi. Nobenega razloga ni, da bi aktualno krizo sprejeli kot utemeljen razlog za fleksibilizacijo trga dela na način, ki bi omogočal lažje odpuščanje, širitev prekarnih oblik dela ali odstopanje od tradicionalnih omejitev delovnega časa, zaradi katerih praznujemo prvi maj. Lahko pa je spodbuda za notranjo prilagodljivost, prilagodljivost podjetij pri organizaciji dela, pri prilagajanju delovnih mest, vlaganju v zaposlene ter pridobivanju in širitvi njihovih novih znanj, zlasti digitalnih. Če kaj, potem bi morala kriza utrditi pojem dostojnega dela z varnimi delovnimi pogoji in ustreznim plačilom ter socialno varnostjo.

Nenazadnje nam kriza kaže pomen človekovih pravic in svoboščin, ki se nam pogosto zdijo samoumevne in se jih včasih zavemo šele, ko so nam omejene, ko ugotovimo, da nismo več svobodni, pa četudi le začasno. 1. maj, praznik dela je

praznik, ki se je rodil iz delavskega boja, iz množičnih protestov za omejen delovni čas, iz pravice do združevanja. Iz pravice, ki je danes omejena in pravice, ki predstavlja eno ključnih, pa čeprav skrajnih sredstev delavstva za uveljavitev svojih pravic. Tudi v teh časih in predvsem v takšnih razmerah je zato pomembno, da ohranimo demokracijo in kakršne koli posege v pravice, ki so morda v nekem trenutku nujni, omejimo na absolutni in zgolj najbolj potrebni minimum, tako vsebinsko, kot tudi časovno.

Spoštovane delavke in delavci, kljub zunanjih dejavnikom si svojo prihodnost kljub vsemu vedno kujemo tudi sami. Ukrepi, ki bodo sprejeti za izhod iz trenutne situacije bodo za pomembno obdobje zaznamovali položaj delavstva in sindikati smo in bomo še naprej aktiven deležnik pri njihovem oblikovanju. Naš vpliv je sorazmeren članstvu, ki ga zastopamo, zato potrebujemo vas in vas vabimo, da okrepite naše vrste in se nam pridružite pod našim sloganom »skupaj, solidarni, močnejši«.

V imenu KSS PERGAM vam čestitam ob letošnjem 1. maju, prazniku dela.

Živel prvi maj in ostanite zdravi!

Jakob Počivavšek
Predsednik
KSS PERGAM

V Ljubljani, 30.4.2020